

28. februar 2022

Peter Holm
Grumstolsvej 56
8270 Højbjerg

Høringsvar vedrørende udvidelse af Aarhus Havn

Klapning af opgravet bundsediment i Hjelm Dyb og Fløjstrup Skov er i strid med EU-Vandrammedirektiv og statens Vandområdeplaner

Miljøkonsekvensrapport

Konsulentfirmaet COWI har på vegne af Aarhus Havn udarbejdet en omfattende miljøkonsekvensrapport for udvidelse af havnen. I miljøkonsekvensrapporten og i de tilhørende bilag er foretaget en række vurderinger af klapningens påvirkning af biologiske og kemiske parametre. I nedenstående høringssvar er der kun behandlet påvirkningen af bunddyrsfaunaen på de to klappladser.

Klapning af 5.800.000 m³ bundmateriale

I forbindelse med havneudvidelsen og helhedsplan Tangkrogen har Aarhus Vand A/S søgt Miljøstyrelsen om tilladelse til at klappe 930.000 m³ havbundsmateriale i Hjelm Dyb.

Aarhus Havn ønsker at udvide den eksisterende erhvervshavn og har søgt Miljøstyrelsen om udlægning af en ny klapplads ved Fløjstrup Skov. Aarhus Havn ønsker at klappe 4,9 mio³ havbundsmateriale ved Fløjstrup Skov.

Bilag 8

Af rapportens bilag 8, der beskriver miljøvurderingen af klappladsen ved Fløjstrup Skov kan man se, at klapning af 4.9 millioner m³ bundmateriale skal ske i et 1.8 km² tidligere indvindingsområde med sand som fremstår som en fordybning i havbunden, og at det vil medføre en hævnning af havbunden med ca. 1-1.5 meter over indvindingsområdets laveste kant. På baggrund af klapningen af bundmaterialet vurderes i bilaget en række miljøpåvirkninger, herunder påvirkning af marin natur ved Fløjstrup Skov.

I den sammenfattende vurdering, afsnit 5.1 vurderes miljøpåvirkningen for tildækning af havbunden på klappladsen:

- at sandsynligheden for tildækning af marine habitater på klappladsen er meget stor
- at den geografiske udbredelse er lokal
- at påvirkningsgraden er moderat
- at varigheden er lang
- at konsekvensen er moderat

At konsekvensen for tildækning af marine habitater er moderat vil sige, at det vurderes at påvirkningen består i en midlertidig og ikke væsentlig påvirkning i de nærmere omgivelser omkring projektområdet.

For miljøpåvirkning i forbindelse med sedimentspredning vurderes effekter af bundfældet materiale på bundfauna organismer:

- at sandsynligheden for effekter af bundfældet materiale på bundfauna organismer er stor
- at den geografiske udbredelse er lokal
- at påvirkningsgraden er moderat
- at varigheden er midlertidig
- at konsekvensen er moderat

Af bilag 8 afsnit 5.3.1 fremgår det at der ikke er foretaget marinbiologiske undersøgelser på selve klappladsen, men i områder der grænser op til klappladsen.

Hvis der ikke er foretaget undersøgelser af bunddyrsfaunaen, hvordan kan man så konkludere at konsekvensen af klapningen for bundfauna organismer er moderat.

Bilag 15

Af rapportens bilag 15, der omhandler miljøvurdering af klapplassen i Hjelm Dyb kan man se, at klappingen af bundmaterialet vil medføre en hævnning af havbunden på 44 cm indenfor det ca. 2,5 km² store havområde hvor bundmaterialet skal deponeres.

I den sammenfattende vurdering, afsnit 6.3.3, tabel 6-2, vurderes miljøpåvirkningen for tildækning af marine habitater:

- at sandsynligheden for tildækning af bundfauna på klapplassen er meget stor
- at den geografiske udbredelse er lokal
- at påvirkningsgraden er moderat
- at varigheden er lang
- at konsekvensen er moderat

Det vurderes videre:

- at sandsynligheden for tildækning af jomfruummergange på klapplassen er meget stor
- at den geografiske udbredelse er lokal,
- at påvirkningsgraden er moderat,
- at varigheden er lang,
- at konsekvensen er moderat.

At konsekvensen for bundfauna og jomfruummer er moderat vil også her sige, at det vurderes at påvirkningen består i en midlertidig og ikke væsentlig påvirkning i de nærmere omgivelser omkring projektområdet.

Målopfyldelse

På baggrund af undersøgelserne og vurderingerne som er beskrevet i bilag 15 er den sammenfattende vurdering fra COWI, at klappingen i Hjelm Dyb ikke vil forhindre at målsætningerne i Vandområdeplanerne 2021-2027 om God økologisk tilstand og God kemisk tilstand kan opfyldes. Der er så vidt jeg kan se ikke foretaget en tilsvarende vurdering af målopfyldelsen for klapplassen ved Fløjstrup Skov i bilag 8.

Det er min opfattelse, at med en deponering af så store mængder bundmateriale på de to klapplasser, og med hævnning af havbunden på henholdsvis 44 cm. og 1-1.5 meter virker det i bedste fald søgt, at man ved hjælp af matematiske modeller for sedimenttransport, erfaring fra andre projekter og en faglig vurdering kan nå frem til at deponeringen af 5.830.000 m³ bundmateriale kun vil medføre en midlertidig og ikke væsentlige påvirkninger af havmiljøet.

Det er videre min opfattelse, at før der tages stilling til en så væsentlig påvirkning af den kystnære marine natur skal rapportens bagliggende data og vurderinger have en "second opinion" fra uvildige eksperter med speciale i marinbiologi og miljøfarlige stoffer.

Forslag til Vandområdeplan 2021-2027

"Med vandrammedirektivet (2000/60/EF), som trådte kraft i december 2000, blev der på EU-niveau fastlagt bindende rammer for vandplanlægningen i EU's medlemslande. Direktivets overordnede mål er, at alle overfladevandområder og grundvandsforekomster skal have opnået mindst "god tilstand" inden udgangen af 2015 dog således, at fristen for målopfyldelse kan forlænges fra 2015 til 2027 i overensstemmelse med særlige krav i direktivet. Medlemslandene skal iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge forringelse, beskytte, forbedre og restaurere tilstanden for alle overfladevandområder og grundvandsforekomster."

Miljøministeriet har i henhold til EU's Vandrammedirektiv sendt forslag til vandområdeplaner for 2021-2027 i offentlig høring fra den 22. december 2021 til den 22. Juni 2022. Vandområdeplanerne fastsætter rammerne og planerne for forbedring af miljøtilstanden i de enkelte vandforekomster, dvs. vandløb, søer, kystvande og grundvand, og de indsatsprogrammer som er nødvendige for at nå den ønskede miljøtilstand. Vandområdeplanerne for denne tredje og sidste planperiode skal sikre "God tilstand" i Danmarks kystvande, søer, vandløb og grundvand i overensstemmelse med Vandrammedirektiv senest i 2027. "God tilstand" er nået når både den økologiske og kemiske tilstand er god.

Miljømål for projektområdet

Af ”Basisanalyse For Vandområdeplaner 2015-2021” fremgår at ”Tilstanden i kystvandområderne vurderes på baggrund af de EU-interkalibrerede kvalitetselementer ålegræs, fytoplankton (klorofyl a) og blødbundsfauna (Dansk Kvalitets indeks)”.

På de tilhørende kort til vandområdeplanen (<https://miljoegis.mim.dk>) kan man se, at miljømålet for Aarhus Bugt og Begtrup Vig (DK Vandområde 147) og Aarhus Bugt Syd, Samsø og Nordlige Bælthav (DK Vandområde ID 219) området syd for bugten har miljømålet ”God økologisk tilstand”. Det vil sige at målet er at vandområderne udviser ”en svag afvigelse fra en tilstand upåvirket af menneskelig aktivitet”.

På kortmaterialet kan man videre se, at den samlede miljøtilstand for disse to vandområder har henholdsvis moderat økologisk tilstand og ringe økologisk tilstand.

Miljøtilstanden i Aarhus Bugt og Begtrup Vig (DK Vandområde 147), hvor havnen skal udbygges, og hvor det opgravede materiale skal klappes ved Fløjstrup Skov har moderat økologisk tilstand. Målsætningen er dermed ikke opfyldt.

Miljøtilstanden i Aarhus Bugt Syd, Samsø og Nordlige Bælthav (DK Vandområde ID 219) hvor det opgravede materiale skal klappes ved Hjelm Dyb har ringe økologisk tilstand. Målsætningen er dermed ikke opfyldt.

Samlet set kan det konstateres, at de havområder hvor havnen skal udbygges og i de to områder, der er foreslåede som klappladser for henholdsvis 930.000 m³ bundmateriale i Hjelm Dyb og 4.9 millioner m³ ved Fløjstrup Skov ikke opfylder vandområdeplanernes målsætning. En målsætning der i henhold til Vandrammedirektivet skal være opfyldt senest i 2027.

”Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for Vandområdedistrikter”

Vandrammedirektivets almindelige principper om at forbygge forringelser af miljøet er underlagt en række bekendtgørelser, hvor ”Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for Vandområdedistrikter” beskriver offentlige myndigheders forpligtigelse til ikke at træffe afgørelser, der kan forringe den eksisterende miljøtilstand eller som kan være til hinder for opfyldelsen af de fastsatte miljømål.

Af bekendtgørelsens § 8 fremgår at:

”Statslige myndigheder, regionsrådet og kommunalbestyrelsen skal ved administration af lovgivningen i øvrigt forbygge forringelser af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelsen af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster, ikke forhindres”.

Af § 8. Stk. 3. fremgår videre at:

”Myndigheden kan kun træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand, og ikke hindrer opfyldelse af de fastlagte miljømål, herunder gennem de i indsatsprogrammet fastlagte foranstaltninger. Ved vurdering af, om afgørelsen vil hindre opfyldelse af de fastlagte miljømål, skal det tages i betragtning, om påvirkningen neutraliseres senere i planperioden.”

Weser afgørelsen

En afgørelse fra 2015 af EU domstolen (sag C-461/13) om uddybning af floden Weser fastslår, at medlemsstaternes miljømål i medfør af Vandrammedirektivet er bindende i forbindelse med godkendelse eller afvisning af enkeltprojekter. Sagen omhandlede et projekt hvor dele af floden Weser skulle uddybes således at større containerskibe kunne anløbe nordtyske havne.

Af bemærkninger til dommen fremgår, at myndigheder ikke må give tilladelse til gennemførelse af (enkelt)projekter, der medfører forringelser af tilstanden i et overfladevandområde.

Det fremgår videre af domstolens udtalelse, at ”forringelse af tilstanden” indtræffer hvis blot ét miljøkvalitetselement (f.eks. bunddyr) forringes som følge af gennemførelsen af et projekt, selvom denne forringelse ikke medfører at hele overfladevandområdet rykker en tilstandsklasse ned. Hvis det pågældende kvalitetselement er i den laveste klasse vil enhver forringelse af elementet medføre en forringelse af tilstanden.

Konklusion

Selv hvis man antager at Miljøkonsekvensrapportens konklusioner om at klapningen ved Hjelm Dyb og Fløjstrup Skov er korrekt, og som angivet ”kun” vil medføre en midlertidig og ikke væsentlig påvirkning i de nærmere omgivelser omkring projektområdet, vil det stadig være en forringelse af havmiljøet, og en forringelse af miljøkvalitetselementet blødbundsfauna og dermed en hindring for målopfyldelse. Klapningen er dermed ikke i overensstemmelse med ”Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for Vandområdedistrikter” i henhold til Vandrammedirektivet, eller EU-domstolens afgørelse fra 2015 i sagen om uddybning af Weser floden. Konsekvensen af denne afgørelse er, at miljømyndighederne i Danmark ikke må give tilladelse til klappning af bundmateriale i Aarhus Bugten hvis det medfører en forringelse af miljøtilstanden og/eller medfører en forringelse af bare ét miljøkvalitetselement som eksempelvis blødbundsfauna.

Da klapningen af 5.800.000 m³ bundmateriale medfører en forringelse af tilstanden for miljøkvalitetselementet ”blødbundsfauna (Dansk Kvalitets indeks)”, skal projektet afvises.

Links

Weser afgørelsen:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=165446&doclang=DA>

Jura § info, Ny udtalelse fra EU-domstolen om konkrete konsekvenser af miljømål efter vandrammedirektivet:

<https://jurainfo.dk/artikel/ny-udtalelse-fra-eu-domstolen-om-konkrete-konsekvenser-af-miljoemaal-efter-vandrammedirektivet>

Forslag til Vandområdeplanerne 2021-2027:

<https://mim.dk/media/226716/vandomraadeplanerne-2021-2027.pdf>

MiljøGis for høring af vandområdeplaner 2021-2027:

<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3hoering2021>

Basisanalyse For Vandområdeplaner 2015-2021:

<https://mst.dk/media/118754/bilag-1-basisanalyse-19-2.pdf>

”Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for Vandområdedistrikter”:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/449>